

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

WEBINARIUM

PORADNIK SPADKOWY
– jak uporządkować sprawy finansowe na
wypadek śmierci.

13 KWIECIA 2021

**ORGANIZATOR WEBINARIUM
– BIURO RZECZNIKA FINANSOWEGO**

**Rzecznik
Finansowy**

www.rf.gov.pl

PREZENTUJE

Krzysztof Witkowski
BIURO RZECZNIKA FINANSOWEGO

Radca prawny w Wydziale Klienta Rynku
Bankowo-Kapitałowego Biura Rzecznika
Finansowego.

O CZYM BĘDZIE TO WEBINARIUM?

- KRÓTKIE PRZYPOMNIENIE TREŚCI POPRZEDNIEGO WEBINARU
- PEŁNOMOCNICTWO DO RACHUNKU BANKOWEGO ORAZ PRZELEWY I ZLECENIA STAŁE A ŚMIERĆ POSIADACZA RACHUNKU
- SKUTKI ŚMIERCI KREDYTOBIORCY DLA UMOWY PORĘCZENIA
- KIEDY BANK MUSI USTALIĆ CZY POSIADACZ RACHUNKU WCIAŻ ŻYJE?
- DOSTĘP DO WSPÓLNEGO RACHUNKU BANKOWEGO PO ŚMIERCI WSPÓŁMAŁŻONKA
- ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA KREDYT ZACIĄGNIĘTY WSPÓLNIE ZE ZMARŁYM WSPÓŁMAŁŻONKIEM
- ZARZĄD SUKCESYJNY
- DYSPOZYCJA WKŁADEM NA WYPADEK ŚMIERCI

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

01

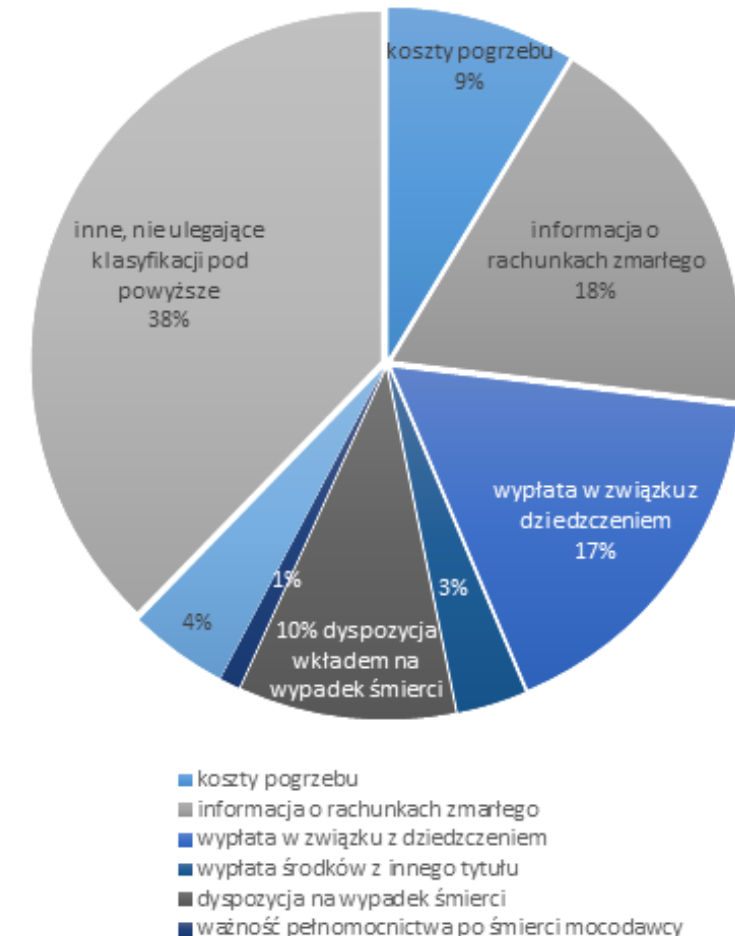
KRÓTKIE PRZYPOMNIENIE TREŚCI POPZEDNIEGO WEBINARU

W LATACH 2017 – 2020 DO RZECZNIKA WPŁYNYŁO ŁĄCZNIE 219 SPRAW ZWIĄZANYCH ZE SPADKOBANIEM

- 40 spraw dotyczyło informacji o rachunkach zmarłego;
- 37 spraw dotyczyło wypłaty środków z rachunku z tytułu dziedziczenia;
- 22 sprawy dotyczyły problematyki związanej z dyspozycją na wypadek śmierci;
- 19 spraw dotyczyło zwrotu kosztów pogrzebu;
- 10 spraw dotyczyło wypłaty środków zablokowanych na rachunku wspólnym;
- 7 spraw dotyczyło wypłaty środków z innego tytułu;
- 2 sprawy dotyczyły wygaśnięcia pełnomocnictwa w związku ze śmiercią mocodawcy;
- 83 inne (nie dające się zaklasyfikować pod żadne z powyższych).

Sprawy spadkowe w RF 2017-2020 - 219 spraw

PRZYPOMNIENIE POPRZEDNIEGO WEBINARU

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

- Śmierć posiadacza rachunku bankowego zasadniczo powoduje wygaśnięcie umowy prowadzenia rachunku bankowego. Wyjątkiem jest rachunek prowadzony na rzecz przedsiębiorcy.
- Centralna informacja o rachunkach bankowych prowadzona jest wspólnie przez banki. Zawiera informacje o wszystkich rachunkach bankowych prowadzonych na rzecz osób fizycznych. Dane z niej może uzyskać osoba posiadająca stosowny tytuł prawny.
- W braku odmiennej woli spadkodawcy, pieniądze znajdujące się na jego rachunku bankowym w chwili otwarcia spadku, wejdą w skład masy spadkowej po zmarłym.

PRZYPOMNIENIE POPRZEDNIEGO WEBINARU

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

- Spadek po zmarłym można odrzucić, przyjąć wprost albo przyjąć z dobrodziejstwem inwentarza. W zależności od decyzji spadkobiercy, inaczej będzie wyglądać jego przysporzenie majątkowe i odpowiedzialność za długi zmarłego
- Natychmiastowa wymagalność zadłużenia kredytowego wskutek śmierci kredytobiorcy może wynikać z odpowiednich zapisów zawartych w umowie kredytu lub pożyczki
- Zwrot kosztów pogrzebu ze środków znajdujących się na rachunku zmarłego może uzyskać osoba, która faktycznie je poniosła. Nie musi być spadkobiercą – istotną rolę odgrywa tutaj jedynie sam fakt poniesienia wydatków. By uzyskać zwrot, niezbędne jest jednak, by na rachunku znajdowała się odpowiednia kwota pieniędzy.

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

02

PEŁNOMOCNICTWO DO INDYWIDUALNEGO RACHUNKU ORAZ PRZELEWY I ZLECENIA STAŁE A ŚMIERĆ POSIADACZA RACHUNKU BANKOWEGO

ŚMIERĆ POSIADACZA INDYWIDUALNEGO RACHUNKU BANKOWEGO A UMOWA RACHUNKU BANKOWEGO ORAZ ZWIĄZANE Z NIĄ USŁUGI

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

UMOWA RACHUNKU BANKOWEGO CO DO ZASADY WYGASA W RAZIE ŚMIERCI POSIADACZA, WOBEC CZEGO WRAZ Z NIĄ WYGASAJĄ RÓWNIEŻ WSZELKIE USŁUGI AKCESORYJNE ZWIĄZANE Z PROWADZONYM RACHUNKIEM BANKOWYM!

Umowa indywidualnego rachunku bankowego co do zasady wygasa w razie śmierci posiadacza rachunku bankowego

W razie wygaśnięcia umowy rachunku bankowego, dochodzi do wygaśnięcia wszelkich akcesoryjnych usług świadczonych dotychczas w związku z rachunkiem

Oznacza to, że w razie wygaśnięcia umowy rachunku bankowego, wygasają wszelkie pełnomocnictwa oraz polecenia i zlecenia stałe ustanowione przez posiadacza rachunku

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

03

SKUTKI ŚMIERCI KREDYTOBIORCY DLA UMOWY PORĘCZENIA

Czy śmierć kredytobiorcy powoduje wygaśnięcie umowy poręczenia spłaty kredytu?

UMOWA PORĘCZENIA

PODSTAWOWE INFORMACJE

UMOWA PORĘCZENIA:

Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał (art. 876 § 1 KC)

Poręczyciel i dłużnik odpowiadają solidarnie za dług. Jeżeli więc w umowie poręczenia nie ustalono inaczej, wierzyciel może domagać się spłaty od obu z nich

Poręczyciel odpowiada od chwili, gdy dłużnik w terminie nie wypełnił zobowiązania. Do powstania odpowiedzialności nie jest potrzebne dodatkowe zawiadomienie

Śmierć dłużnika nie wywołuje skutku w postaci wygaśnięcia umowy poręczenia!
Wierzyciel, według swojego wyboru, może domagać się spłaty od spadkobierców i poręczyciela

W razie śmierci dłużnika, poręczyciel nie będzie mógł powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy wynikające z przepisów prawa spadkowego!

CO W RAZIE ŚMIERCI PORĘCZYCIELA?

CZY ŚMIERĆ PORĘCZYCIELA POWODUJE WYGAŚNIĘCIE UMOWY?

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

W RAZIE ŚMIERCI PORĘCZYCIELA...

- ➔ nie dochodzi do wygaśnięcia umowy poręczenia
- ➔ odpowiedzialność z tytułu umowy poręczenia wchodzi w skład spadku po poręczycielu jako dług spadkowy

Poręczyciel lub jego spadkobiercy, którzy zaspokoiли wierzycelność mają względem dłużnika bądź jego spadkobierców roszczenie regresowe!

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

04

**KIEDY BANK MUSI USTALIĆ CZY
POSIADACZ RACHUNKU WCIĄŻ
ŻYJE?**

USTALENIE PRZEZ BANK CZY POSIADACZ RACHUNKU ŻYJE INFORMACJE PODSTAWOWE

**KIEDY ORAZ W JAKI SPOSÓB
BANK USTALA CZY
POSIADACZ RACHUNKU
WCIAŻ ŻYJE?**

- ➔ Bank musi podjąć działania najpóźniej przed upływem 3 miesięcy od dnia wygaśnięcia umowy rachunku
- ➔ Bank występuje do ministra właściwego do spraw informatyzacji
- ➔ Bank występuje o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie czy posiadacz rachunku żyje

KIEDY BANK MUSI USTALIĆ CZY POSIADACZ RACHUNKU BANKOWEGO WCIĄŻ ŻYJE?

Umowa rachunku bankowego została zawarta na czas określony

Umowa wygasa wskutek upływu okresu, na który została zawarta

Rachunek bankowy nie jest prowadzony w związku z działalnością gospodarczą

Posiadacz rachunku przed rozwiązaniem umowy nie wydał dyspozycji wypłaty środków

USTALENIE PRZEZ BANK CZY POSIADACZ RACHUNKU ŻYJE CO PO UZYSKANIU INFORMACJI?

BANK UZYSKUJE
INFORMACJĘ Z
BAZY PESEL...

POSIADACZ RACHUNKU NADAL ŻYJE:

- ✔ bank nie musi podjąć żadnych działań!

POSIADACZ RACHUNKU NIE ŻYJE:

- ✔ jeśli ustanowiono dyspozycję wkładem na wypadek śmierci – powiadomienie beneficjenta i wypłata środków
- ✔ ewentualna wypłata środków na rzecz spadkobierców, **jednak tylko po podjęciu przez nich odpowiednich działań!**

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

05

DOSTĘP DO WSPÓLNEGO RACHUNKU BANKOWEGO PO ŚMIERCI WSPÓŁMAŁŻONKA

WSPÓLNY RACHUNEK BANKOWY PODSTAWOWE INFORMACJE

JAKIE UPRAWNIENIA PRZYSŁUGUJĄ KAŻDEMU ZE WSPÓLPOSIADACZY RACHUNKU BANKOWEGO?

- ➔ Każdy ze współposiadaczy może samodzielnie dysponować wszelkimi środkami zgromadzonymi na rachunku bankowym
- ➔ Każdy ze współposiadaczy może samodzielnie ustanowić zlecenia stałe do rachunku
- ➔ Każdy ze współposiadaczy może w dowolnym momencie wypowiedzieć umowę ze skutkiem dla pozostałych współposiadaczy

ŚMIERĆ JEDNEGO ZE WSPÓLPOSIADACZY RACHUNKU BANKOWEGO

SKUTKI

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

JAKIE SKUTKI WYWOŁUJE ŚMIERĆ JEDNEGO ZE WSPÓŁMAŁŻONKÓW?

Wspólność majątkowa małżeńska wygasa, przez co wówczas następuje domniemanie, że środki zgromadzone na rachunku bankowym należą do małżonków po połowie

Wygąszenie rachunku bankowego – zależy od praktyki banków oraz umowy z klientami

Wskutek śmierci jednego ze współmałżonków może np. dojść do rozwiązania umowy prowadzenia rachunku

Alternatywnie, może dojść do swoistego przekształcenia rachunku wspólnego w rachunek indywidualny, prowadzonego na rzecz żyjącego małżonka

Śmierć jednego ze współmałżonków nie pozbawia żyjącego prawa do dysponowania całością środków zgromadzonych na rachunku bankowym!

ŚMIERĆ JEDNEGO ZE WSPÓŁPOSIADACZY RACHUNKU BANKOWEGO INNE WAŻNE INFORMACJE

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

- Z praktyki części banków wynika, że dokonują blokady całości środków zgromadzonych na rachunku. Jest ona „zwalniana” po wykazaniu faktu dziedziczenia po zmarłym współmałżonku.
- **Jest to działanie nie odnajdujące oparcia w przepisach! Bank nie jest umocowany, by dokonywać swego podziału majątku zmarłego!**
- Ze wspólnego rachunku bankowego nie można dokonać dyspozycji wkładem na wypadek śmierci
- Do wspólnych rachunków bankowych prowadzonych nie odnajdą swojego zastosowania zasady zwrotu kosztów pogrzebu
- Do wspólnych rachunków bankowych prowadzonych nie odnajdą swojego zastosowania zasady dotyczące wypłaty kwoty z ubezpieczenia lub zabezpieczenia społecznego

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

06

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA KREDYT ZACIĄGNIĘTY WSPÓLNIE ZE ZMARŁYM WSPÓŁMAŁŻONKIEM

**Czy można uchylić się od odpowiedzialności
za dług?**

ZACIĄgniĘCIE ZOBOWIĄZANIA PRZEZ MAŁŻONKA

PODSTAWOWE INFORMACJE

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

**MAŁŻONEK MOŻE
ZACIĄGNAĆ
ZOBOWIĄZANIE...**

- ➔ za zgodą drugiego małżonka
- ➔ bez zgody drugiego małżonka

W zależności od zgody małżonka na zaciągnięcie zobowiązania, inaczej może wyglądać odpowiedzialność za istniejący dług.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ MAŁŻONKA ZA DŁUGI W RAZIE ŚMIERCI WSPÓŁMAŁŻONKA

JAK BĘDZIE
WYGLĄDAĆ
ODPOWIEDZIALNOŚĆ
MAŁŻONKA ZA
DŁUGI ZMARŁEGO?

ZOBOWIĄZANIE ZACIĄGNIĘTE ZA ZGODĄ MAŁŻONKA:

- ✔ rozszerzona odpowiedzialność za dług
- ✔ odpowiedzialność obejmuje nie tylko majątek osobisty małżonka-dłużnika, ale też majątek wspólny

ZOBOWIĄZANIE ZACIĄGNIĘTE BEZ ZGODY MAŁŻONKA:

- ✔ dług wchodzi w skład spadku po zmarłym współmałżonku
- ✔ spadkobierca ma prawo odrzucić spadek lub przyjąć go z dobrodziejstwem inwentarza, co wyłączy bądź ograniczy jego odpowiedzialność za długi zmarłego
- ⚠ małżonek odpowie jednak za kredyt zaciągnięty na zaspokojenie zwykłych potrzeb rodziny!

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

07

ZARZĄD SUKCESYJNY

Jak powołać zarządcę sukcesyjnego?

JAKIE SĄ ZASADY USTANAWIANIA ZARZĄDU SUKCESYJNEGO?

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

ZARZĄD SUKCESYJNY – KTO, KIEDY ORAZ W JAKIM CELU MOŻE GO USTANOWIĆ?

Ustanawiany co do zasady przez przedsiębiorcę

Może nim być wyłącznie osoba fizyczna, w tym dotychczasowy prokurent

W tym samym czasie tylko jedna osoba może pełnić tę funkcję

Do ustanowienia zarządu niezbędne jest powołanie zarządcy sukcesyjnego, wyrażenie przez niego zgody na tę funkcję oraz wpis do CEIDG zarządcy.

Celem ustanowienia zarządu jest zapewnienie możliwości dalszego prowadzenia spraw przedsiębiorstwa spadkodawcy po jego śmierci w okresie prowadzonego postępowania spadkowego

JAKIE SĄ ZASADY USTANAWIANIA ZARZĄDU SUKCESYJNEGO? CIĄG DALSZY

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

ZARZĄD SUKCESYJNY – KTO, KIEDY ORAZ W JAKIM CELU MOŻE GO USTANOWIĆ?

Wyjątkowo, zarządcę mogą powołać także inne osoby – małżonek przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku

Mogą go powołać również spadkobierca lub zapisobierca windykacyjny, którzy przyjęli spadek, jeżeli zgodnie z ogłoszonym testamentem przysługuje im udział w przedsiębiorstwie w spadku

Niezależnie od osoby powołującej zarządcę, do jego zadań należy wykonywanie praw oraz obowiązków zmarłego wynikających z prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku

Jest on również zobligowany do podejmowania wszelkich czynności związanych z działalnością gospodarczą wykonywaną przez spadkodawcę przed jego śmiercią

Zarządca sukcesyjny ma prawo uzyskać informację z Centralnej informacji o rachunkach bankowych na temat rachunków prowadzonych na rzecz zmarłego

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

08

DYSPOZYCJA WKŁADEM NA WYPADEK ŚMIERCI

Jak złożyć dyspozycję wkładem na wypadek śmierci?

DYSPOZYCJA WKŁADEM NA WYPADEK ŚMIERCI PODSTAWOWE INFORMACJE

DYSPOZYCJA WKŁADEM NA WYPADEK ŚMIERCI....

- ➔ może jej dokonać wyłącznie osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej, będąca posiadaczem indywidualnego rachunku bankowego
- ➔ wykonywana jest z rachunku oszczędnościowego, oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej
- ➔ dyspozycja musi być złożona na piśmie i w każdej chwili może zostać zmieniona – **inne formy złożenia lub zmiany oznaczają nieważność dyspozycji**
- ➔ beneficjentami dyspozycji mogą być małżonek posiadacza rachunku, a także wstępni, zstępni lub rodzeństwo posiadacza
- ➔ posiadacz rachunku bankowego składa bankowi polecenie realizacji wypłaty określonej ilości pieniędzy z rachunku bankowego po śmierci jego posiadacza na rzecz wskazanej przez niego osoby lub osób

KIEDY I W JAKIEJ WYSOKOŚCI NASTĄPI WYPŁATA ŚRODKÓW?

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

§ JAKIE SĄ ZASADY WYPŁATY ŚRODKÓW Z DOKONANEJ DYSPOZYCJI WKŁADEM NA WYPADEK ŚMIERCI?

Odpowiednia kwota pieniędzy na rachunku bankowym zmarłego. Maksymalna wysokość środków, które łącznie będą mogły być wypłacone, to ok. 111 tys. zł.

Kwota do wypłaty może być ustalona na różne sposoby – procentowo, kwotowo lub jako całość środków na rachunku

Wypłata pieniędzy następuje tylko po śmierci zmarłego i kwota ta nie wchodzi w skład spadku po zmarłym

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

09

PODSUMOWANIE

PODSUMOWANIE

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

- W razie śmierci posiadacza indywidualnego rachunku bankowego, wygasa umowa rachunku bankowego. Wraz z nią wygasają również ustanowione pełnomocnictwa do rachunku, a także zlecenia oraz przelewy stałe
- Umowa poręczenia nie wygasa zarówno w razie śmierci dłużnika, jak i poręczyciela. Poręczyciel odpowiada względem wierzyciela za dług w razie braku spełnienia świadczenia przez dłużnika. Po jego spełnieniu, ma roszczenie regresowe wobec dłużnika
- Na banku spoczywa obowiązek ustalenia czy posiadacz rachunku wciąż żyje, jeśli rachunek ten prowadzony jest na rzecz osoby fizycznej, umowa wygasła wskutek okresu, na jaki ją zawarto, a posiadacz nie rozdysonował środków znajdujących się na rachunku
- Dalsze istnienie wspólnego rachunku bankowego po śmierci jednego ze współposiadaczy zależy od umowy rachunku bankowego. Posiadacz ma prawo rozporządzać całą kwotą znajdującą się na rachunku. Bank nie ma prawa dokonywać swego działu spadkowego i podziału majątku małżonków

PODSUMOWANIE

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

- Odpowiedzialność małżonka za długi zmarłego będzie zależeć od tego, czy zobowiązanie zostało zaciągnięte za jego zgodą. W razie wyrażenia zgody, małżonek odpowiada za cały dług, z uwagi na solidarność zobowiązania. W razie braku takiej zgody, dług wejdzie w skład spadku po zmarłym
- Zarząd sukcesyjny może zostać utworzony co do zasady przez przedsiębiorcę w związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Zadaniem zarządcy, którym może być wyłącznie osoba fizyczna, jest zapewnienie dalszego funkcjonowania przedsiębiorstwa zmarłego spadkodawcy
- Dyspozycję na wypadek śmierci może złożyć posiadacz indywidualnego rachunku bankowego. Krąg beneficjentów ogranicza się do najbliższej rodziny zmarłego. Kwota dyspozycji może być ustalona na różny sposób, jednak jej maksymalna wysokość jest ograniczona do kwoty około 111 tys. zł

Poradnik Rzecznika Finansowego

Finanse po śmierci członka rodziny

ZGŁOŚ PROBLEM RZECZNIKOWI FINANSOWEMU

BIURO RZECZNIKA FINANSOWEGO

Infolinia

CZYNNA W GODZ. 🕒 9 – 16

SPRAWY BANKOWO – KAPITAŁOWE

Tel. **22 333 73 38**

SPRAWY UBEZPIECZENIOWO – EMERYTALNE

Tel. **22 333 73 37**

E-mail: **porady@rf.gov.pl**

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

**DZIĘKUJEMY PAŃSTWU ZA
UWAGĘ**

www.rf.gov.pl

biuro@rf.gov.pl

facebook.com/RzecznikFinansowy